

plus royaliste que le roi. Det er ikke for stærke ord, når Mary Dau om hans optræden allerede i september 1944 skriver, at den »indre danske splittelse (var) blevet blottet over for det sovjetiske udenrigskommissariat og derved forelagt på et plan, hvor sådanne problemer normalt forties. Netop deri bestod faren ved, at en del af nationen på egen hånd drev udenrigspolitik«. (S. 45).

Nu skete der ikke større ulykker, vel i sidste instans på grund af den ret passive sovjetiske holdning over for Danmark, men under andre konstellationer kunne Døssings optræden have fået alvorlige konsekvenser. For ham personlig var udsendelsen utvivlsomt en tragedie. Han egnede sig ikke til opgaven og formåede slet ikke at skaffe sig en position hverken i forhold til russerne eller de fremmede diplomater i Moskva.

Den engelske diplomat og journalist Thomas Barman, hvis erindringer Mary Dau ikke har nået at benytte, selvom hun har haft lejlighed til at interviewe ham, har givet en kortfattet, men gribende skildring af Døssings sørgelige ophold i Moskva, hvor han iøvrigt afgik ved døden i april 1947. Bogens sidste del handler om tiden op til foråret 1949, da Danmark efter de mislykkede nordiske forsvarsforhandlinger valgte at træde ind i den nordatlantiske alliance i stedet for at fortsætte den traditionelle neutralitetspolitik. Skildringen her er klar og god, men bringer intet særligt nyt, efter at Udenrigsministeriet har udgivet sin gråbog om »Dansk sikkerhedspolitik«. Det må dog fremhæves, at der findes et udmærket kapitel, der skildrer de økonomiske forbindelser 1946-49 mellem Danmark og Sovjetunionen.

I det sidste kapitel »Afsluttende bemærkninger« søger Mary Dau at

trække hovedlinierne op i den udvikling, der førte til, at Danmark politisk og militært blev placeret i den vestlige interessesfære. Hun fremhæver her og utvivlsomt med rette, at Danmarks placering i nationernes samfund først erkendtes i det økonomiske samarbejde gennem Marshallplanen og siden hen i det politiske.

Viggo Sjøqvist

Lars Bjørneboe: Ingen kender dagen. Grænsegendarmeriet under krig og besættelse 1940-45. (Nationalmuseet, 1970). 179 s.

Rundt regnet halvdelen af bogen skildrer grænsegendarmeriet fra 1920 til interneringen i 1944; den anden halvdel behandler vilkårene for den del af korpsets medlemmer, der blev ført til de tyske koncentrationslejre. Behandlingen af korpsets historie indtil 1944 er meget påkrævet; det er kun lidt, som foreligger, og her gives en god oversigt over opbygning, størrelse, udrustning og arbejdsopgaver. Når det gælder de sidste, er både dagligdagen og drøftelserne af korpsets planlagte rolle under krig tilgodeset. Anden halvdel, uhyre sober, har naturligvis interesse for de mange, der har haft tilknytning til medlemmer af korpset eller selv har været med i det; og for dem er det af betydning at få fastholdt, hvad der virkelig skete. For en større offentlighed har de lange koncentrationslejrsskildringer næppe nogen betydning eller interesse.

Vagn Dybdahl

Ib Damgaard Petersen (red.): Faldne i Danmarks frihedskamp 1940-45. (Gyldendal, 1970). 462 s.

I forbindelse med den gennemførte fredning af grave for frihedskampens